

ת"פ 20849/04/15 - מדינת ישראל נגד מרטין ז'ילוקוב

בית משפט השלום באשקלון

ת"פ 20849-04-15 מדינת ישראל נ' ז'ילוקוב

בפני	כבוד השופטת ענת חולתא
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	מרטין ז'ילוקוב

החלטה

1. בהמשך לדיון מיום 24.2.19 ולאחר שנאספו עמדות הצדדים, נדחתה לעיון ולמתן החלטה שאלת הטלת הוצאות על המאשימה בגין התנהלותה הדיונית וכן נדחה המשך דיון ההוכחות ליום 20.3.19.
2. היום הוגשה לתיק בית המשפט בקשה בהסכמה במסגרתה מודיעים הצדדים כי המאשימה תחזור בה מכתב האישום, בהסכמת הנאשם, לפי סעיף 94(ב) וכן הסכמת הצדדים כי לא יוטלו הוצאות על המאשימה.
3. המקרה שבפניי, לאור מכלול נסיבותיו, מצדיק הטלת הוצאות על המאשימה. זאת, נוכח התנהלות המאשימה לאורך ההליך במהלך השנים, ובפרט במסגרת ניהול ההוכחות וישיבת 24.2.19.
- התנהלות המאשימה החל מההודעה ששוגרה לתיק ביום ה' 21.2.19, ערב ישיבת ההוכחות בתיק, עובר בהתייחסות ב"כ המאשימה במעמד הדיון וכלה בתגובה נוספת בכתב מיום 28.2.19 מציירת תמונה מצערת של האופן בו תופסת המאשימה את ההליך הפלילי על שלביו השונים, את הזמן השיפוטי, ואת מחויבותה כלפי הצד שכנגד במסגרת ההליך.
4. משכך, וחרף הודעת הצדדים שבפניי, אין מנוס אלא לחדד ולהבהיר באמצעות החלטה זו מספר עניינים מהותיים. לפני משורת הדין, נוכח הצטרפות ב"כ הנאשם לבקשה ומבלי שהדבר יהווה תקדים, חיוב בהוצאות במקרה זה יעשה בסכום סמלי בלבד. להלן נימוקיי:

רקע:

5. בתמצית יוזכר, כי כתב האישום שבפניי הוגש ביום 15.4.15, בגין עבירת אלימות מנובמבר 2014. במהלך תקופה ממושכת, ועד למינוי הסניגוריה הציבורית לייצוג הנאשם בתיק - ביום 1.7.18 - התאפיינה התנהלות הנאשם בתיק בהיעדרות מדיונים ודחיות חוזרות ונשנות.
- ביום 9.7.18 התקיים גישור בתיק, לפי סעיף 143א, במסגרת המוקד. הגישור לא צלח וב"כ הנאשם הודיעה, כי לאחר ששוחחה עם סגן ראש היחידה, "אין הסכמה לסגירת התיק" והתיק נותב למותב העיקרי, לדיון לפי סעיף 144.
- ביום 10.10.18 התקיים דיון בפני המותב העיקרי לפי סעיף 144. הנאשם מסר כפירה מפורטת לכתב האישום

וב"כ המאשימה הודיעה, כי היא מבקשת לחקור את ע"ת 1 (המתלונן) "יתר החומר ניתן להגיש בהסכמה". המשך הדיון נקבע לשמיעת ראיות בישיבה שבה ישמעו כל העדים וכל ישמעו הסיכומים.

6. ביום 21.2.19, יום ה', בתום יום הדיונים וערב ישיבת ההוכחות שנקבעה ליום 24.2.19 בבוקר, הוגשה לתיק הודעה מטעם המאשימה בה הודיעה, כי "בהתאם לפררוגטיבה של המאשימה" המדינה מוותרת על ע"ת 3 והודעה לב"כ הנאשם, כי היא רשאית לזמנו כעד מטעמה. נמסר, כי ב"כ המאשימה הציעה "לסייע בזימון העד" וכן נמסר, כי ב"כ הנאשם מתנגדת לאמור.

7. תגובת ב"כ הנאשם הוגשה ביום ו', 22.2.19 בצהריים (ונצפתה על ידי בבוקר הדיון ביום א', 24.2.19) ובמסגרתה הלינה על התנהלות המאשימה ועתרה להורות על הגשת הודעת ע"ת 3 כראיה מטעם המאשימה, בהתאם להסכמה הדיונית. בין היתר, נטען, כי הסבה את תשומת לב גורמי המאשימה בעבר לעובדה שע"ת 3, עד ראיה באירוע, תומך בגרסת הנאשם אך המאשימה לא ביקשה עד כה לתקן את כתב האישום, טענה לפגיעה בהגנת הנאשם כתוצאה מההתנהלות ובפרט לאור העיתוי.

8. בדיון שהתקיים ביום 21.2.19 חזרו הצדדים על טענותיהם. בין היתר העלתה ב"כ המאשימה טענות עובדתיות שדומה שאין עוד מחלוקת שהן אינן נכונות (ראו עמ' 14 ש' 13, עמ' 15 ש' 18). בסופו של דבר (וגם נוכח הערתי שלא נרשמה בפרוטוקול) נשמעה באותו מועד עדות המתלונן (ע"ת 1) והוגשו בהסכמה מסמכים מתיק החקירה, מלבד הודעת ע"ת 3. כמו כן נשמעה עדות הנאשם והמשך הדיון נדחה לשמיעת ע"ת 3, לבקשת ההגנה, ליום 20.3.19. לבקשת המאשימה ולאור הערותי, אפשרתי השלמת טיעון בכתב בנושא ההתנהלות הדיונית של המאשימה ושאלת חיוב בהוצאות.

9. המאשימה הגישה עמדתה בכתב ביום 28.2.19 בה עמדה על תקינות התנהלותה (וכן דומה שחזרה בה, אם כי במובלע ובמוצנע, מטענות עובדתיות לא נכונות קודמות - ראו פ' 4). כן הוגשה תגובת ב"כ הנאשם בכתב ביום 5.3.19, ונקבע כי החלטה תישלח לצדדים לאחר עיון. ביני לביני ובמקביל לכתיבת ההחלטה, הוגשה היום (18.3.19) אל התיק הודעה על ידי הצדדים בה הודע, כי המאשימה תחזור בה מכתב האישום וכי ב"כ הנאשם "מוותרת על בקשתה להוצאות".

משמעות הסכמות דיוניות

10. **הסכמות דיוניות** אליהן מגיעים הצדדים לפי סעיף 144 לחסד"פ מחייבות את הצדדים בהמשך ההליך. נסיגה מהן - גם אם יש לה הצדקה עניינית ובסיס משפטי - מחייבת לכל הפחות פניה מוקדמת לבית המשפט לקבלת הנחיות, ויתכן שאף קבלת **רשות** מבית המשפט ואיננה יכולה להיעשות באופן חד צדדי, כהודעה לצד שכנגד.

11. אך גם במקרה בו מוגשת בקשה לבית המשפט, ואפילו מקום בו הנסיגה מהסכמה דיונית קודמת נעשית בהסכמה, הדבר עלול להוביל לחיוב בהוצאות אם הדבר נעשה ברגע האחרון, באופן שמצריך דחיית דיון, או ביטולו (המלא או באופן חלקי), או הקצאת זמן שיפוטי נוסף וכיוצא באלה תוצאות הגורמות להימשכות הדיונים ולסרבול ההליך. כמובן, הוא הדין גם מקום בו נגרמות לצד שכנגד הוצאות נוספות - ישירות או עקיפות - בשל אותה התנהלות.

12. **במקרה שבפניי**, גם בתגובתה האחרונה של המאשימה מיום 28.2.19, עמדה על כך, כי התנהלותה הדיונית בתיק היתה תקינה, במסגרת סמכויותיה וכחלק מהחירות הנתונה למאשימה בניהול ההליך הפלילי. יש לדחות עמדה זו.

אכן, למאשימה סמכויות וחירות באופן ניהול ההליך הפלילי ובהתאם להוראות הדין. אך כאשר מתקיים דיון לפי סעיף 144 לחסד"פ, הצדדים מגיעים להסכמות דיוניות בדבר העדת עדים והגשת מסמכים, ובין המשפט מקצה זמן שיפוטי לשמיעת ראיות ומורה על זימון עדים בהתאם להסכמות אלה, אין המדינה עוד חופשית לפעול באופן חד צדדי **בניגוד** לאותן הסכמות ולצפות כי לא תהיינה להתנהלות זו השלכות.

אכן, לא ניתן "להכריח" את המדינה להגיש כמוצג מטעמה הודעת עד שהמאשימה חוששת כי היא "מזוהמת" (כפי שנטען במקרה זה). משום כך, ולאור הערתי, חזרה בה ב"כ הנאשם מדרישה זו. ואולם, לחזרה זו של המדינה מהסכמה דיונית קודמת יש השלכות להכרה בהן אין כל זכר בעמדת המאשימה כפי שהוגשה בפניי.

המדובר הן בהשלכות על אופן ניהול פרשת ההגנה וההיערכות לדיון והן בהשלכות על אופן ניהול הזמן השיפוטי. התנהלות המאשימה במקרה זה זו גרמה בפועל לבזבוז זמן שיפוטי - הן באי ניצול מלא של זמן שהוקצה לניהול ההוכחות ביום 24.2.19 והן בצורך בהקצאת זמן שיפוטי נוסף ליום 20.3.19.

צודקת ב"כ הנאשם בהקשר זה, כי ה"סיוע" שהציעה המאשימה באיתור ובזימון ע"ת 3 - ברגע האחרון ממש - על מנת שיתייצב לדיון ההוכחות כעד מטעם ההגנה, אין בה לרפא את הפגם. עמדתה החוזרת של המאשימה בעניין זה מחדדת את חוסר ההתחשבות מצד המאשימה בזמנו של הצד שכנגד, בזמן הנחוץ להכנת עדים/הכנת חקירה נגדית ואין זה מפתיעה, כי גם העד עצמו לא יכול היה להתייצב לדיון בהתראה כה קצרה.

13. בהקשר זה יוער, כי גם ההודעה שהוגשה לתיק היום - 18.3.19 - אין בה לרפא את הפגם בכל הנוגע לבזבוז הזמן השיפוטי. בטווח הזמנים הקצרצר שנוצר אין עוד כל אפשרות לנצל את הזמן השיפוטי הנוסף שהוקצה לסיום פרשת ההוכחות ושמיעת הסיכומים.

היערכות לקויה לדיונים

14. **התנהלות** של צד להליך המלמדת על היערכות לקויה, או היעדר היערכות לקיום דיון מקצועי ולגופו של עניין, עלולה לחשוף את אותו צד להליך להוצאות, אם הדבר מוביל להימשכות שלא לצורך של ההליך, סרבול ההליך או אם יש בכך ללמד על זלזול בזמן השיפוטי, או בזמנו של הצד שכנגד (ועד כדי ניצול לרעה שלהם).

כך, למשל, אם "טעות" בעמדה קודמת מתגלה באיחור רב ובאופן המלמד על כך, שלא הוקדשה תשומת הלב המתאימה והמצופה ללימוד התיק או לגיבוש עמדה לקראת הדיון. הדברים נכונים במיוחד בהיערכות הצדדים לקראת ישיבת "גישור" (לפי סעיף 143 לחסד"פ) או בישיבת "מענה" ודיון לפי סעיף 144 לחסד"פ, ודאי וודאי לקראת ישיבת הוכחות.

15. **במקרה שבפניי**, מה שמוגדר כיום על ידי המאשימה כ"טעות" בניסוח כתב האישום שהוגש באפריל 2015, לא נתגלה במשך ישיבות רבות, לרבות ישיבת גישור וישיבת מענה ועד לרגע האחרון ממש - יום חמישי בצהריים, 21.2.19 כאשר ישיבת ההוכחות קבועה ליום ראשון בבוקר 24.2.19.

התנהלות זו, כשלעצמה מעוררת חשד כבד לתפיסה לקויה של ההליך המשפטי, של הזמן השיפוטי ושל האופן שבו מצופה מהמאשימה להיערך לדיון. גם בעניין זה אין בתגובתה האחרונה של המדינה מיום 28.2.19 נטילת אחריות כלשהי, או הכרה כלשהי בליקוי בטיפול בתיק זה. היעדר ההכרה או נטילת האחריות מעוררים את החשש שמא אין מדובר במשגה נקודתית אלא בעמדה המשקפת התנהלות או תפיסה מוסדית ומכאן גובר לכאורה הצורך, בהעברת מסר ברור ונכון באמצעות הטלת הוצאות.

דברים אלה נכונים, גם מבלי להידרש לטענות ב"כ הנאשם, כי העלתה את הדברים בעבר בפני גורמים מוסמכים אצל המאשימה והם נכונים ביתר תוקף, אם אכן כך היה.

משמעות הוצאות המשפט

16. חיוב צד להליך **בהוצאות משפט** איננו בהכרח "עונש" או "קנס" ולעתים תכליתו לשפות את הקופה הציבורית, גם אם באופן חלקי, בגין הוצאות הכרוכות בניהול ההליך (השוו, לאחרונה ממש, בג"צ 4108-17 בעניין **פלוני**).

17. הדברים נכונים במיוחד בהליכים פליליים בהם נאשמים מיוצגים על ידי סניגורים ציבוריים, ששכרם משולם מן הקופה הציבורית, ומשום כך תמריצים - חיוביים או שליליים - הכרוכים בהיבטים הכספיים של ניהול ההליך אינם פועלים על אותם נאשמים או על באי כוחם. במצבים אלה, אף עשוי להימצא דמיון "מפתיע" בין דפוסי פעולה או התנהלות של הגופים המוסדיים המייצגים את בעלי הדין וכן של באי כוחם המופיעים בפועל בבית המשפט. בצד היתרונות הפרטניים והכלליים העצומים הטמונים בניהול "ציבורי" וכללי של תחומים ציבוריים מובהקים (העמדה לדין והגנה על נאשמים ביניהם) טמון גם החשש מפני היווצרותן של "בעיות נציג", "כשלי שוק" ועוד כהנה בעיות מתחום המנהל הציבורי. בעיות אחרות, כמובן, עשויות להתעורר גם במקרה של ייצוג פרטי.

18. הציבור והקופה הציבורית אינם נוכחים באולם בית המשפט. אך הם הנושאים בעלויות ניהול ההליכים וכן בעלויות הייצוג (של שני הצדדים במקרה של ייצוג ציבורי ושל המאשימה במקרה של ייצוג פרטי).

בנוסף, נפקדים מהדין בתיק קונקרטי כל בעלי הדין האחרים הממתינים לדין בעניינם על פי התור, או על פי הדחיפות. אך אין מדובר בהקצאת זמן הדין בלבד. עסקינן גם בזמן השיפוטי, ובזמנו של צוות השופט, המוקצים להכנת התיקים ולכתיבת החלטות ופסקי דין; כן מדובר בעניינם של אזרחים ואזרחיות - קורבנות עבירה, חשודים בפלילים, נאשמים בפלילים - שהטיפול בעניינם מתעכב בשל הימשכות או סרבול ההליכים בתיקים אחרים (והשוו בעניין **פלוני** הנ"ל).

19. משום כך, בית המשפט הוא הגורם המתכלל, האחראי על ההליך, והמחוייב לקחת בחשבון במסגרת תכנון היומן והקצאת הזמן השיפוטי, בנוסף לשיקולי התיק הפרטני, גם את השיקולים הכלליים וגם את עניינו של הציבור "הנעלם" - המממן את ההליך ואת באי הכוח, והממתין לקבלת השירות - מבית המשפט, מגורמי האכיפה, מיחידות התביעה ומסניגוריה הציבורית.

על כן, נודעת חשיבות רבה להוצאות המשפט גם לצורך הכוונת התנהגות ולצורך הפנמת עלויות ההליך על ידי בעלי הדין ובאי כוחם.

20. התפיסה המובאת לעיל בדבר תפקידו של בית המשפט ביחס להקצאת הזמן השיפוטי, השימוש בזמן השיפוטי והערכים עליהם מופקד בית המשפט בעניין זה, כמו גם תפקידן של הוצאות המשפט ככלי ניהולי ומכוון התנהגות אומצה מפורשות לאחרונה במסגרת **תקנות סדר האזרחי**, תשע"ט-2018 (ראו פרק א' - עקרונות היסוד ופרק י"ח - הוצאות). אין לי ספק בכך, כי בשינויים המחוייבים וההתאמות הנדרשות, עקרונות כלליים אלה חלים גם במשפט הפלילי והם מגדירים את מסגרת שיקול הדעת ואחריות בית המשפט גם בהליך הפלילי.

21. נוכח כל האמור לעיל, סבורני, כי במקרים המתאימים בית המשפט רשאי, שמא אף מחוייב, להטיל הוצאות על צד להליך גם מקום בו הצד השני לא ביקש זאת ואף מקום בו ויתר על כך במפורש (כמו במקרה שבפניי). גם לעניין זה ראו דבריו הנכוחים והמנחים של בית המשפט העליון, בהקשר אחר, בעניין **פלונים** הנ"ל.

22. **במקרה שבפניי** תגובות המאשימה לא לימדו על הפנמה כלשהי של הליקויים בהליך ואף לא על נטילת אחריות על בזבז הזמן שנגרם כתוצאה מכך. על כן, לא מצאתי כל סיבה להימנע מהטלת הוצאות על המאשימה. נמסר בהודעת המדינה מהיום, כי ב"כ הנאשם "מוותרת על בקשתה להוצאות" אך למען הדיוק, ב"כ הנאשם מעולם לא ביקשה הוצאות ובית המשפט הוא שהעלה את הדברים ביוזמנו. לאור זאת, לפני משורת הדין, ומאחר שזו הפעם הראשונה הדברים נכתבים שחור על גבי לבן (להבדיל מהתבטאויות במהלך הדיונים בעל פה, או בניסוח לא מפורש בפרוטוקול), ומבלי שיהיה בכך כדי להוות תקדים, הוצאות שיוטלו במקרה זה אינן הוצאות "ריאליות" אלא הוצאות סמליות בלבד.

23. לאור זאת אני מטילה על המאשימה תשלום הוצאות בסך 1,000 ₪ לטובת הנהלת בתי המשפט. ההוצאות ישולמו בתוך 90 יום. בשל ההודעה על "ויתור" ב"כ הנאשם, לא יוטלו הוצאות לזכות הנאשם או הסניגוריה הציבורית במקרה זה.

24. בדיון הקבוע ליום 20.3.19 יוצגו הסכמות הצדדים כאמור בהודעה מהיום.

25. המזכירות תודיע בדחיפות לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"א אדר ב' תשע"ט, 18 מרץ 2019, בהעדר הצדדים.